

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G050V01301	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física	1c	6
P02G050V01302	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte	2c	6
P02G050V01303	Fundamentos dos deportes colectivos I	1c	9
P02G050V01304	Fundamentos dos deportes individuais	1c	9
P02G050V01401	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II	1c	6
P02G050V01402	Expresión corporal e danza	2c	6
P02G050V01403	Fundamentos dos deportes colectivos II	2c	9
P02G050V01404	Fundamentos dos deportes ximnásticos	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física**

Materia	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física			
Código	P02G050V01301			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Figueira Rodríguez, Alberto			
Profesorado	Figueira Rodríguez, Alberto			
Correo-e	afigueira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Aprendizaxe e Control Motor na Educación Física y o Deporte analiza os procesos de aprendizaxe das condutas motoras, así como todos os aspectos relacionados cos procesos de recepción da información e o seu procesamento, os mecanismos de execución e decisión, e o programa motor.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CG1	• saber
CG2	• saber
CG9	• saber
CG11	
CG12	• saber facer
CG13	• saber facer
CG25	• Saber estar / ser
CG26	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Diferenciar entre a realidade e os obxectos de estudo. Comprender a función da epistemoloxía.	CG1
Distinguir os diferentes tipos de obxecto de estudo que poden ser abordados polas CCAFD.	CG1
Comprender o obxecto de estudo da motricidade humana dende diferentes perspectivas formais e saber identificar as súas diferentes notas: psíquicas, somáticas, naturais, culturais, centrípetas e centrífugas.	CG9
Entender a existencia de paradigmas ou enfoques diferentes na interpretación do mundo e como afectan ao coñecemento científico.	CG1 CG2 CG26
Identificar as diferentes correntes paradigmáticas vixentes no ámbito disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG1
Reflexionar sobre diferentes perspectivas de comprensión social e prácticas sobre o corpo e a motricidade humana, coñecidas e descoñecidas, hexemónicas e marxinais, posibles e imposibles.	
Comprender a relación entre a linguaxe, o coñecemento e as concepcións filosóficas/paradigmáticas sobre a corporeidade humana.	CG1 CG9
Coñecer, identificar, distinguir e nominar as diferentes manifestacións da motricidade humana e/ou prácticas corporais.	CG1 CG9
Identificar, seleccionar e consensuar en grupo a elección dun obxecto de estudo vencellado ás CCAFD.	CG1 CG25
Elaborar, presentar e explicar en equipo unha presentación visual sobre o obxecto de estudo.	CG12 CG25 CG26
Aplicar o paradigma sistémico ao coñecemento dos fenómenos vencellados coa actividade físico-deportiva e/ou motricidade humana.	CG1 CG26
Identificar a estrutura básica dunha memoria de investigación.	CG2

Comprender e aplicar con propiedade a linguaxe científica no ámbito académico e profesional.	CG2
Elaborar traballos académicos de forma estruturada e rigurosa. Saber referenciar a documentación.	CG2 CG13 CG26
Buscar información de calidade sobre unha cuestión que interese coñecer.	CG1 CG12 CG26
Entender un documento científico e saber extraer do mesmo a información que sexa de interese.	CG2
Saber que é unha profesión e a súa relación co contexto socio-económico.	CG1
Diferenciar a profesión da ciencia. Distinguir na titulación a dimensión profesional da científica-humanística.	CG13
Coñecer a regulación profesional do ámbito da actividade físico-deportiva.	CG11
Coñecer o Colexio Oficial de Licenciados en Educación Física e en Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG13
Comprender que é a ética e a necesidade de incorporala na práctica profesional e académica-científica.	CG11
Considerar o contido dos códigos éticos e deontolóxicos existentes no ámbito das CCAFD.	CG13
Incorporar a reflexión ética na práctica académica.	
Concienciarse da relevancia da formación continua e do compromiso social co ben común.	
Ser receptivo/a e reflexionar sen prexuízos sobre as cuestións e dilemas formulados nas clases.	CG11
Ser flexíbel ante novos supostos sobre as Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG13 CG26
Participar e interactuar co grupo clase nas dinámicas propostas.	CG25

Contidos

Tema	
1. Fundamentos, característica e estrutura da aprendizaxe e control motor na Educación Física	1.1. Comportamento motor: fundamentos, características, estrutura da aprendizaxe. 1.2. Evolución dos campos de estudo da aprendizaxe e control motor. 1.3. Perspectivas teóricas da aprendizaxe motora.
2. A práctica motriz como elemento de aprendizaxe na Educación Física.	2.1. Tipos de práctica. 2.2. Distribución da práctica. 2.3. Transferencia na práctica. 2.4. Variabilidade na práctica.
3. Control motor no ámbito da actividade física e o deporte.	3.1. Bases teóricas do control motor. 3.2. Fisioloxía do control motor. 3.3. Receptores e movemento.
4. Procesos de adquisición da habilidade motora.	4.1. Característica e estrutura da habilidade motriz. b. Dificultade e complexidade. 4.2. Etapas de adquisición da habilidade motriz. 4.3. Atención e aprendizaxe motora. 4.4. Memoria motriz, codificación e esquecemento. 4.5. Transferencia.
5. Mecanismos e avaliación na aprendizaxe motora.	5.1. Modelos do comportamento motor. 5.2. A información na aprendizaxe motora (FB). 5.3. Percepción. 5.4. Decisión. 5.5. Excepción. 5.6. Avaliación da aprendizaxe motora
6. O programa motor.	6.1. Estrutura da programación motora. 6.2. Programa motor e patrón neuromuscular. 6.3. A complexidade motora. 6.4. Tipos de programa motor.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	7.5	15	22.5
Prácticas de laboratorio	15	22.5	37.5
Lección maxistral	30	60	90

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Realizaranse seminarios para profundar na análise dos mecanismos de feedback, tipos de práctica e o control motor. O alumnado terá que realizar traballos sobre os temas tratados.

Prácticas de laboratorio	Análise de vídeos. Prácticas onde se analizan os mecanismos de aprendizaxe. Prácticas sobre percepción e decisión.
Lección maxistral	O profesor exporá os contidos da materia, aclarando conceptos, clasificacións, técnicas de aplicación, fundamentos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Traballaranse temas monográficos dos contidos, para aclarar e mellorar devanditos conceptos.
Prácticas de laboratorio	Se traballarán de forma práctica os temas teóricos descritos nos contidos, para saber facer e comprender especificamente o temario proposto.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Avaliarase cun exame tipo test e/ou pregunta curta. Para superar a materia o alumnado terá que acadar unha calificación mínima de 5 sobre 10 puntos neste apartado.	75	CG1 CG2 CG12 CG13 CG25 CG26
Seminario	Avaliarase: A calidade dos traballos A participación activa	15	CG1 CG2 CG12 CG13 CG25 CG26
Prácticas de laboratorio	Avaliarase: A calidade dos traballos A participación activa	10	CG1 CG2 CG12 CG13 CG25 CG26

Outros comentarios sobre a Avaliación

Gardárase a cualificación de cada un dos apartados anteriores na convocatoria extraordinaria de xullo.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Latash, Neurophysiological Basis of movement, HK, Champaign, 2008

Schmidt & Lee, Motor Control and Learning, HK, Champaign, 2019

Magill, R.A. & Anderson, D.I., Motor Learning and Control: Concepts and Applications, McGraw-Hill, New York, 2017

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte**

Materia	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte			
Código	P02G050V01302			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Novegil Souto, José Vicente Iglesias Pérez, María Carmen			
Profesorado	Iglesias Pérez, María Carmen Novegil Souto, José Vicente			
Correo-e	mcigles@uvigo.es vnovegil@gmail.com			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
CG2 Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.	• saber
CG11 Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• saber • Saber estar / ser
CG12 Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber facer
CG13 Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	• Saber estar / ser
CG25 Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	• saber facer • Saber estar / ser
CG26 Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte, no relativo aos métodos estatísticos de investigación que frecuentemente aparecen na mesma.	CG2
Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte e especificamente manexar software estatístico e recursos de Internet.	CG12
Desenvolver habilidades de traballo en equipo, incidindo no compromiso co traballo de grupo e a relación interpersoal sen aproveitarse do traballo dos compañeiros.	CG25
Desenvolver habilidades para a adaptación a novas situacións, á resolución de problemas e á aprendizaxe autónoma.	CG26
Desenvolver hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	CG13
Coñecer e actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional, incidindo no relativo á obtención de datos, o segredo estatístico e a non manipulación de resultados.	CG11
Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico: o cuestionamento das ideas intuitivas, a análise crítica das observacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análise e síntese, a argumentación e toma de decisións desde criterios racionais.	CG2 CG13 CG26

Contidos

Tema

Tema 1. Método de investigación científica na actividade física e o deporte. Pasos e elementos do proceso de investigación.	<p>Subtema: Introducción á investigación en actividade física e deporte</p> <p>1.1 A ciencia e o método científico de resolución de problemas.</p> <p>1.2 Partes dun artigo de investigación.</p> <p>1.3 Tipos de investigación: analítica, descritiva, experimental, cualitativa.</p> <p>1.4 Fiabilidade e validez dunha investigación científica.</p>
Tema 2. Análise de datos e estatística aplicada.	<p>Subtema: Introducción á Estatística. Análise descritiva unidimensional.</p> <p>2.1 Definición de Estatística e a súa relación coa investigación científica.</p> <p>2.2 Conceptos básicos de mostraxe e descrición de datos.</p> <p>2.3 Táboas de frecuencias e representacións gráficas.</p> <p>2.4 Medidas de posición, dispersión e forma.</p> <p>Subtema: Análise descritiva bidimensional.</p> <p>3.1 Táboas de continxencia, gráficas e medidas de asociación para atributos.</p> <p>3.2 Comparación descritiva dunha variable numérica en dúas ou máis grupos.</p> <p>3.3 Covarianza e correlación lineal.</p> <p>3.4 Regresión lineal simple.</p> <p>Subtema: Introducción á Inferencia Estatística e modelos de probabilidade.</p> <p>4.1. Introducción á Inferencia Estatística.</p> <p>4.2. Necesidade da probabilidade e as variables aleatorias: conceptos básicos.</p> <p>4.3. A distribución Normal. Aplicacións.</p> <p>4.4. Estimadores: media e proporción mostrais.</p> <p>4.5. Cálculo do tamaño da mostra.</p> <p>4.6. Intervalos de confianza para a media e proporción.</p> <p>Subtema: Contrastes de Hipóteses</p> <p>5.1 Definición e metodoloxía clásica dun contraste: tipos de hipóteses, erros asociados ao contraste, nivel de significación, rexión de rexeitamento.</p> <p>5.2 Nivel crítico ou p-valor.</p> <p>5.3 Enunciado de hipótese e interpretación dos principais contrastes: de normalidade, chi-cadrado de independencia, proba t de comparación de medias, de incorrelación.</p>
Tema 3. Introducción á informática aplicada á estatística.	<p>Subtema: Análise de datos reais con Calc e R Commander.</p> <p>6.1 Análise descritiva unidimensional.</p> <p>6.2 Análise descritiva bidimensional.</p> <p>6.3 Contrastes de hipóteses e Intervalos de confianza.</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	11.25	11.25	22.5
Resolución de problemas	11.25	11.25	22.5
Aprendizaxe-servizo	1	24	25
Prácticas en aulas informáticas	26	13	39
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	15	17
Práctica de laboratorio	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos fundamentos teóricos, que deberán estudarse fóra de clase. Ao principio de cada tema proporcionarase aos alumnos apuntes e/ou material para un mellor seguimento da clase.
Resolución de problemas	Resolución de exercicios e actividades de forma individual e/ou en grupo propostas polo profesor nun boletín asociado a cada tema para reforzar os conceptos da clase maxistral.

Aprendizaxe-servizo	O alumnado contribuirá ao desenvolvemento do proxecto "Camiño verde" Seguirase unha metodoloxía de traballo grupal. Consiste en actividades en grupo co computador para a análise de datos procedentes do proxecto "Camiño verde", centrados na aplicación e interpretación dos conceptos e técnicas estatísticas da materia.
Prácticas en aulas informáticas	Traballo dirixido polo profesor. Consiste no manexo de software estatístico para a análise de datos por parte de cada alumno. Fundamentalmente usaranse EXCEL ou CALC, e R Commander. En cada tema, traballarase sobre o computador seguindo un guión para aprender a aplicación, cálculo e interpretación dos conceptos e técnicas básicas de estatística sobre arquivos de datos, a maioría reais. Respecto ao tema 1, as prácticas céntranse na análise de artigos de investigación: tipo de investigación, estrutura: hipótese, metodoloxías, resultados e conclusións.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Aprendizaxe-servizo	Avaliación do traballo grupal. Cada actividade de grupo terá unha nota, que se trasladará aos compoñentes do grupo segundo a súa contribución. Ao final calcularase unha nota media (ponderada, se procede) de todas as actividades.	20	CG2 CG11 CG12 CG13 CG25 CG26
Práctica de laboratorio	Os exames de computador serán, tentativamente, 2 e realizaranse na aula de informática: 1. Análise de datos. Parte descritiva. 2. Análise de datos. Parte inferencial. Avalíase a aprendizaxe das prácticas na aula de informática. En cada parte práctica, poderase conseguir até un 10% de puntos bonus para sumar á nota do exame pola realización de actividades. O máximo de cada parte práctica (exame + bonus) será 10.	40	CG2 CG12 CG13 CG26
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame de preguntas curtas e exercicios sobre os conceptos e técnicas expostos e traballados na aula de teoría. Avalíase a aprendizaxe da metodoloxía sesión maxistral e resolución de problemas e exercicios dos boletíns da aula de teoría.	40	CG13 CG26

Outros comentarios sobre a Avaliación

En cada unha das partes prácticas (exame+bonus) necesítase un 5 para calcular o promedio final.
No exame de teoría será necesaria unha nota mínima de 4,5 para calcular o promedio final.

Si algún alumno non traballa sistemáticamente nas actividades de grupo, poderá ser expulsado do mesmo, seguindo un protocolo establecido ao principio de curso.

Na segunda convocatoria repetirase a mesma estrutura de exames que durante o curso, para que cada alumno recupere a parte que lle corresponda.

As actividades de grupo non serán recuperables na convocatoria de xullo.

Dun curso para outro, non se gardarán exames parciais superados ou partes da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Barriopedro, M.I. y Muniesa, C., Análisis de datos en las Ciencias de la Actividad Física y del Deporte, Pirámide, 2012,

Thomas, J.R. y Nelson, J.K., Métodos de investigación en actividad física, Paidotribo, 2007,

Bibliografía Complementaria

Ortega, E. et al., Manual de estadística aplicada a las ciencias de la actividad física y el deporte, Murcia: DM, 2009,

Sánchez Zuriaga, D, Estadística aplicada a la fisioterapia, las ciencias del deporte y la biomecánica, Madrid: CEU, D. L., 2011,

Peña, D. y Romo, J., Introducción a la estadística para las ciencias sociales, McGraw-Hill, 1999,

Cao, R. et al., Introducción a la estadística y sus aplicaciones, Pirámide, 2001,

Ríus, F. et al., Bioestadística: métodos y aplicaciones, Universidad de Málaga, 1999,

Namakforoosh, M., Metodología de la investigación, Limusa, 2002,

Carlberg, C.G., Análisis estadístico con Excel, Madrid: Anaya Multimedia, 2012,

Pérez López, C., Estadística Aplicada a través de Excel, Prentice Hall, 2002,

<http://knuth.uca.es/moodle/mod/resource/view.php?id=1126>,

<http://www.aulafacil.com/Excel/temario.htm>,

<https://estadisticaorquestainstrumento.wordpress.com/>,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes colectivos I**

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Código	P02G050V01303			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Profesorado	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Correo-e	telmosilva@edu.xunta.es jorgeviano@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Principios para o desenvolvemento físico, técnico e táctico de xogadores/as de baloncesto e balonmán.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.	• saber
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.	• saber • saber facer
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber facer
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	• saber
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.	
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	• saber • saber facer
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	• saber facer • Saber estar / ser
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas	• saber • saber facer
CE2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar	• saber facer • Saber estar / ser
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte	• saber • saber facer
CE4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas	• saber • saber facer
CE6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
APLICACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN (Tics) Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG7 CG12 CE1 CE2 CE3 CE6
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSOAL E TRABALLO *ENEQUIPO	CG25 CE4
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	CG26

HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	CG13 CE4
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	CG10 CG13 CG24 CE3 CE4
CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR OS PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOS DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E *CONTEXTUALES DAS PERSOAS.	CE1 CE2 CE4
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HÁBITOS *PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG13 CE2
CAPACIDADE PARA APLICAR OS PRINCIPIOS *FISIOLÓGICOS, *BIOMECÁNICOS, *COMPORTAMENTALES, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG25 CE3 CE4 CE6
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR OS RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	CG13 CE4
CAPACIDADE PARA SELECCIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO ADECUADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN	CE6
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA AO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG14

Contidos

Tema

CONTIDOS DE BALONMÁN (BLOQUES TEMÁTICOS) TEMAS E SUBTEMAS

1.- FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONMÁN	TEMA 1. ASPECTOS TEÓRICOS BÁSICOS 1.1. Orixe e evolución do balonmán. 1.2. Contextualización do balonmán nos tres ámbitos de intervención 1.3. Terminoloxía, simboloxía e representación gráfica
2.- FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS E DIDÁCTICOS DO BALONMÁN.	TEMA 2. ANÁLISE DA ESTRUCTURA DE XOGO DE O BALONMÁN 2.1. Análise formal 2.2. Análise funcional 2.3. Reglamente: análise desde o punto vista formal e funcional 2.3.1. Reglamente adaptado para fases de formación: Mini-balonmán 2.3.2. Reglamente non adaptado (convencional)

3. ESTRUCTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BALONMÁN.

TEMA 3. FUNDAMENTOS INDIVIDUAIS

3.1. As intencións técnico-tácticas dos roles estratéxicos (o que)

3.1.1. Porteiro.

3.1.2. Ofensivos: ACB e ASB

3.1.3. Defensivos: DASB e DACB.

3.1.4. Metodoloxía práctica específica das intencións técnico-tácticas individuais (táctica individual)

TEMA 4. FUNDAMENTOS COLECTIVOS: TÁCTICOS GRUPAIS E DE EQUIPO (SISTEMAS)

4.1. Táctica Colectiva de Grupo (Táctica Grupal)

4.1.1. Ofensivos

- Elementais (superioridade): Situacións de Asimetría Táctica (en superioridade)

- Simples (igualdade): Circulación do Balón / ou Circulación dos Xogadores

- Básicos: Pase e vai. Penetracións sucesivas. Cruces. Cortinas. Permutas. Bloqueos. Pantallas.

- Complexos: Circulacións Complexas. Procedementos Tácticos (en Situacións Especiais)

4.1.2. Defensivos

- Inmediatos: repartición inicial de zonas e tarefas ou distribución de responsabilidades

- Preventivos: Basculación. Cobertura.

- Reactivos: Defensa ante o Pase e Vai. Deslizamento, a Barreira Dinámica. Dobraxa. Cambio de Opoñente (e Contrabloqueo).

Colaboración Defensa-Porteiro

- Activos: Flotación. Ataque ao Impar. Dous Contra Un

4.1.3. Metodoloxía práctica específica da táctica colectiva: fases de aprendizaxe

- Fase de aprendizaxe inicial globalizado

- Fase de aprendizaxe específica analítico e en postos específicos

- Fase de perfeccionamento.

4.2. Táctica Colectiva de Equipo

4.2.1. Sistemas

- Ofensivos: Ataque posicional, Contraataque

- Defensivos: Defensa ao ataque posicional, Regramento defensivo.

4.2.2. Metodoloxía práctica específica

- Formas de xogo para o desenvolvemento dos sistemas ou Xogo libre

ou Xogo dirixido: Xogo posicional ou en postos específicos. Xogo circulante ou en circulación

ou Xogo prefabricado (xogadas)

4.- O PROCESO DE INICIACION DEPORTIVA NO BALONMÁN

TEMA 5. O PROCESO DE FORMACIÓN DE O DEPORTISTA DE DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN: O MODELO TÁCTICO.

- 5.1. Interpretación conductista vs cognitivista de a persoa-deportista (e a súa motricidad-conduta)
- 5.2. Perspectivas ou teorías históricas de a aprendizaxe (orixe de as metodoloxías)
 - 5.2.1. Asociacionista
 - 5.2.2. Globalizada ou de a forma.
 - 5.2.3. Fenómeno-estructuralista (modelo sistémico)
- 5.3. Metodoloxías
 - 5.3.1. Analíticas
 - 5.3.2. Globalistas
 - 5.3.3. Ecléctica: xogos modificados/reducidos aplicados a a iniciación, utilizando a procura como estratexia.
- 5.4. Etapas en o proceso de formación de o deportista
- 5.5. Categorías de competición vs etapas de formación

TEMA 6. PERCEPCIÓN E CONDUCTA TÁCTICA EN O BALONMANO

- 6.1. Aspectos básicos e bases neurofisiolóxicas
- 6.2. Percepción visual consciente e inconsciente
- 6.3. Aprendizaxe consciente e inconsciente
- 6.4. Visión central e visión periférica:
- 6.5. As estratexias visuais
- 6.6. Percepción e creatividade
- 6.7. Recomendacións metodolóxicas para a adquisición de as estratexias visuales.

TEMA 7. MODELOS DE INICIACIÓN DEPORTIVA

- 7.1. Tradicionais Técnicos vs Comprensivos
- 7.2. Verticais vs Horizontais (principio de transferencia)
- 7.3. Tipoloxías de Modelos Comprensivos
- 7.3. Outros modelos de iniciación deportiva: Educación Deportiva, Responsabilidade Persoal e Social, etcétera.
- 7.4. Idade e etapa de formación, correspondencia segundo modelos.

TEMA 8. MODELOS DE INICIACIÓN A Os DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN. ETAPAS Ou FASES DE ENSINO-APRENDIZAXE.

- 8.1. Exemplos de diversos autores.
- 8.2. Análise de vantaxes e desvantajas de cada modelo para a adquisición de diferentes aspectos individuais e colectivos de xogo
- 8.3. Elementos didácticos de cada fase de xogo.
Avaliación inicial ou identificación de o nivel de xogo: análise de comportamentos observados vs desexados
Definición de obxectivos didácticos: toma de decisións sobre a fase de o modelo a ensinar-aprender (adestrar).
Selección de contidos didácticos
Situacións prácticas (actividades)
Recomendacións metodolóxicas

TEMA 9. Profundización en os elementos didácticos para o ensino-aprendizaxe de a táctica grupal colectiva.

- 9.1. Características fundamentais de as tarefas tácticas
- 9.2. Elementos básicos de a estrutura xeral de o modelo táctico
- 9.3. Variables ou compoñentes operativos básicos de o modelo táctico.
Deseño de situacións de ensino-aprendizaxe
- 9.4. Exemplo de Teorías elaboradas para o deseño de situacións tácticas (Ej. Teoría escalonada de Roth)
- 9.5. Deseño de Sesións
 - 9.5.1. Estructura dunha sesión
 - 9.5.2. Proposta de situacións/tareas didácticas para cada fase do modelo de iniciación elixido.

TEMA 10. BALONMANO RECREATIVO PARA TODOS

- 11.1. Persoas con necesidades educativas específicas
 - 10.1.1. Discapacidade visual
 - 10.1.2. Discapacidade motriz (cadeira de rodas)
- 10.2. Outros ámbitos e obxectivos
 - 10.2.1. Recreativo en contorna natural: balonmano praia

CONTIDOS DE BALONCESTO (BLOQUES TEMÁTICOS)	TEMAS E SUBTEMAS
1. Fundamentación teórica do baloncesto	1.1 Descrición xeral de a modalidade. 1.2 Orixe e evolución de o xogo. 1.3 Contextos de práctica. 1.4 Símboloxía para a representación gráfica.
2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do baloncesto.	2.1 Regras básicas FIBA e NBA. 2.2 Carga física do partido e características fisiolóxicas de xogadores/as. 2.3 Indicadores estatísticos de rendemento.
3. Estructura formal e funcional do baloncesto.	3.1 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase ofensiva. 3.2 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase defensiva. 3.3 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos técnicos. 3.4 Principios básicos da táctica individual. 3.5 Principios básicos da táctica de equipo. 3.6 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos tácticos. 3.7 Introducción ó adestramento de xogadores/as e equipos.
4. O Proceso de iniciación deportiva no baloncesto	4.1 Periodos críticos e sensibles. 4.2 Fases para o desenvolvemento do talento deportivo. 4.3 Fases no proceso de iniciación deportiva.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo	2	0	2
Prácticas de laboratorio	38	38	76
Estudo previo	0	18	18
Traballo tutelado	0	22	22
Aprendizaxe colaborativa	0	10	10
Lección maxistral	30	45	75
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo	<p>*BALONMÁN: Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/as federados/as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co *objetivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo.</p> <p>Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera) é espazos específicos para a súa práctica.</p> <p>Ditas saídas están supeditadas á a aprobación por parte da Xunta de Centro e estar dotadas economicamente para poder realizar o traslado a través da "Convocatoria de Saídas de Campo" anual.</p>
Prácticas de laboratorio	<p>Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e *procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo.</p> <p>Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).</p>
Estudo previo	<p>BALONMANO:</p> <p>Se solicitará a los estudiantes la lectura y/o estudio PREVIO a la asistencia a las prácticas y teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de videos, etcétera).</p> <p>Se solicitarán evidencias de su ejecución, paralelamente a esta lectura y/o estudio previo, que podrán consistir, p. ej., en la elaboración de resúmenes, respuestas a cuestionarios, etc.. que tendrán una asignación porcentual de la nota (se calificarán).</p>
Traballo tutelado	<p>BALONMÁN:</p> <p>Proxecto de planificación de adestramento e competición individualizada a un caso (p. ex. neno, equipo...)</p> <p>Definirase nun guión escrito a disposición na plataforma *FAITIC.</p>
Aprendizaxe colaborativa	<p>BALONMÁN: O grupo de prácticas constituirase en equipos de balonmán. Devandito equipos deberán planificar, deseñar e pór en práctica nas prácticas, as situacións e problemas que se expoñan polo profesorado de forma *colaborativa, asumindo cada un as funcións que se decidan no grupo de forma *rotatoria.</p>

Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
-------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Sería necesario a asistencia polo menos a unha tutoría concertada co profesorado para a súa orientación correcta, revisión previa entrega, etcétera.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	BALONMÁN: 5% sobre 100% a condición de que se alcance o requisito mínimo. Requisito mínimo: 50% de asistencia e participación activa nas actividades propostas durante devandita metodoloxía nas clases teóricas de aula.	2.5	CG10 CE1
Prácticas de laboratorio	BALONCESTO: Asistencia obrigatoria (un mínimo de 90 % de asistencia). Avaliación do esforzo e a realización de actividades de aprendizaxe. 25% da cualificación final. BALONMÁN: 5% sobre 100% a condición de que o estudante alcanza o requisito mínimo: 80% de asistencia. En caso contrario non poderá optar a este 5% e estará obrigado a presentarse ao exame práctico final. Este é un requisito imprescindible para poder ser avaliado no resto de probas con porcentaxe na nota final da avaliación continua (estudo previo 20% e traballo tutelado 30%) En caso de ausencia nalgunha práctica que desexe xustificarse, debe presentarse a documentación pertinente nun prazo máximo de 15 días despois de dita ausencia. Non se admitirán xustificantes despois deste período salvo baixa permanente xustificada. Si a asistencia final non chega ao 80% mínimo, os xustificantes constituirán evidencias a valorar polo profesorado pero en ningún caso suporá que se considere a práctica como realizada ou como asistencia.	15	CG7 CG10 CG13 CG24 CG25 CE1 CE2 CE3 CE4 CE6
Estudo previo	BALONMÁN (20% sobre o 100%): Solicitarase aos estudantes a lectura e/ou estudo PREVIO á asistencia ás prácticas e teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de vídeos, cubrir cuestionarios, etcétera). Requisito mínimo de 5 sobre 10 en cada evidencia presentada para a súa aprobación. Requisito mínimo de 5 sobre 10 no apartado na súa globalidade. Solicitaranse evidencias da súa execución, paralelamente a esta lectura e/ou estudo previo, que poderán consistir, p. ex., na elaboración de resumos ou presentacións, respostas a cuestionarios, etc.. que terán unha asignación porcentual da nota (cualificaranse). A súa entrega será definida polo profesorado durante as clases presenciais teóricas e prácticas, do mesmo xeito que as condicións de tempo e forma. A cualificación máxima de cada actividade (de lectura, exercicio, visionado, etcétera.) será o resultado de dividir o total asinado a este apartado (20% en balonmán) entre o número de lecturas/exercicios/visionados que se realizaron ao final do semestre. Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (iranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia). Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.	10	CG7 CG12 CG14 CG26 CE1 CE2 CE4 CE6

Traballo tutelado	BALONMÁN 30% do 100%. Requisito mínimo: 5 sobre 10. Proxecto de adestramento e competición en grupos (equipos) dentro do grupo de clase, planificando os contidos técnico-tácticos de forma adaptada aos obxectivos de cada sesión e ás características do equipo. Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (íranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia). Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.	15	CG12 CG25 CG26 CE1 CE3
Aprendizaxe colaborativa	BALONMÁN: 10% sobre o 100%. Deberanse cumprir en tempo e forma coa entrega, presentación ou calquera outra evidencia que o profesorado demande ao conxunto do equipo de traballo ou a calquera membro do equipo individualmente. Cada evidencia terá un valor máximo resultado de dividir o valor total deste apartado entre o número de evidencias que se soliciten.	5	CG24 CG25 CG26 CE1 CE3 CE6
Exame de preguntas obxectivas	BALONCESTO:proba escrita 75 % da cualificación final. BALONMÁN (30% sobre o 100%): Requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación. Proba escrita. Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou correo electrónico a todo o alumnado.	52.5	CG7 CG14 CE1 CE2 CE4 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

BALONCESTO

la) Se podrá hacer un trabajo voluntario de acuerdo previo con el profesor sobre el tema para mejorar la calificación final (ata un 10 % de la misma).

b) Los criterios para la convocatoria de julio serán los mismos (25% + 75%) que los aplicados en la primera convocatoria. Los alumnos/as que no alcanzaron el nivel mínimo de asistencia a clase (90%) tendrán que hacer un examen práctico consistente en la resolución de un supuesto práctico y la ejecución de habilidades específicas y tareas en la pista.

BALONMANO

- Se propone un sistema de evaluación continua de trabajo-evaluación durante el semestre.
- El cumplimiento de cada uno de los requisitos mínimos de cada metodología/prueba definida puede eximir de la realización del examen final teórico o práctica, según proceda.
- El incumplimiento de uno o varios de los requisitos mínimos de cada metodología/prueba definida, obligan a presentarse al examen final de dicha parte (teórica y/o práctica, según proceda).
- Para que las diferentes metodologías/pruebas definidas a continuación sean calificadas debe cumplirse con los requisitos de tiempo y forma según las condiciones establecidas a tal efecto por el profesorado durante el transcurso de las clases teórico-prácticas, pudiendo quedar excluidos de la posibilidad de calificación por este motivo.

1. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE TEÓRICA

- Teóricas (asistencia y participación activa)(5%, requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Estudio previo y evidencias de su realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Exámenes de preguntas objetivas (prueba escrita) (30%, requisito mínimo para su aprobación: 5 sobre 10)

2. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE PRÁCTICA

- Prácticas (asistencia y participación activa)(5%, requisito mínimo de 8 sobre 10 para su aprobación)
- Estudio previo y evidencias de su realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Aprendizaje colaborativo (10%, no hay requisito mínimo)

3. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE TEÓRICA-PRÁCTICA

- Trabajo tutelado (30%, requisito mínimo para su aprobación: 5 sobre 10)

4. EVALUACIÓN FINAL

- esta evaluación será aplicable en los estudiantes que no alcancen uno o varios de requisitos mínimos tanto de la parte teórica como práctica.
- el estudiante deberá presentarse a un examen final de la parte que corresponda establecido en el calendario oficial de exámenes de la titulación publicado en la web de la facultad.
 - Examen Teórico Escrito: 30% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superarlo.
 - Examen Práctico o prueba/trabajo que determinará el profesorado en sustitución del examen práctica: 40% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superarlo.
 - El 30% restante corresponde al Trabajo Tutelado.

- 5. No se guardarán las partes aprobadas para la siguiente edición o convocatoria salvo comunicación explícita del profesorado por correo electrónico a todo el alumnado o anuncio en FAITIC.

NOTA FINAL EN La MATERIA DE FUNDAMENTOS DE Los DEPORTES COLECTIVOS I

Para realizar el cálculo de la nota final es requisito que la nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto y balonmano) sea como como mínimo de un 5 sobre 10.

Si la nota final de uno de los bloques (deporte) no llega al 5 sobre 10, la materia estará suspensa.

Las notas de las partes o bloques aprobados se podrán guardar para convocatorias posteriores en función del que describa el apartado "Segunda convocatoria (y/o siguientes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (Y/O SIGUIENTES)

En 2ª convocatoria o edición los criterios de evaluación serán los mismos que en la primera.

Sólo se guardarán las notas de las diferentes partes aprobadas de la materia para la 2ª edición de curso académico presente siempre y cuando el profesorado así lo anuncie explícitamente de forma escrita mediante anuncio en FAITIC o correo electrónico.

Una vez concluido el curso académico presente el alumnado que haya suspendido deberá volver a cursar y superar dichas partes siguiendo los criterios de evaluación de la guía docente aprobada para lo/el curso/s siguiente/s.

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Pinaud, P., Díez, E., Percepción y creatividad en el proceso de aprendizaje del Balonmano, Stonberg, 2009, Barcelona
Estriga, M.L.; Moreira, I., Ensino do andebol na escola : ensinar e aprender, Porto : Universidade do Porto, Faculdade de Despor, 2014, Porto

Butler, Joy I.; Griffin, Linda L., More Teaching Games for Understanding. Move Globally, Human Kinetics, 2010,

Méndez, A. (Ed.), Modelos actuales de iniciación deportiva: Unidades didácticas sobre deportes de invasión, Wanceulen, 2009, Sevilla

Morillo, J., Balonmano Playa, Wanceulen, 2009, Wanceulen Editorial Deportiva

Bibliografía Complementaria

García López, L.M.; Gutiérrez Díaz del Campo, D., Aprendiendo a enseñar deporte : modelos de enseñanza comprensiva y educación deportiva, INDE, 2016, Barcelona

Daza, G.; González Arévalo, C., Balonmano Unidades didácticas para Secundaria IX, Inde, 1999, Barcelona

González, S.; Gil, P.; Contreras, OR; y Pastor, JC, Propuesta de formación permanente del profesorado en deportes de invasión, Nº 121, pp. 97-124., 2008, Perfiles educativos

Griffin, L. L., & Butler, J., Teaching games for understanding: Theory, research, and practice., Human Kinetics, 2005, Champaign

López-Ros, V.; Castejón-Oliva, F.J.; Bouthier, D.; Llobet-Martí, B., Modelos para una enseñanza comprensiva del deporte. Espacios comunes para el encuentro (y algún desencuentro, Nº 17 (1), 45-60., Ágora Para La Ef Y El Deporte., 2015,

Méndez Giménez, A., Modelos de enseñanza y síntesis de las investigaciones recientes, en Modelos de enseñanza en Educación Física, Grupo G5, 2014, Madrid

Méndez, A., La Evaluación desde la perspectiva comprensiva. Dificultades y estrategias didácticas para valorar el rendimiento de juego en situaciones modificadas. , Tándem. Didáctica de la Educación Física, 37, 42-5, 2011,

Castejón Oliva, J., La investigación en iniciación deportiva válida para el profesorado de educación física en ejercicio (Research on sports initiation valid for physical education teachers in-service)., 2015, Retos, 0(28), 263-269. Recuperado de <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/article/view/35535>

Castejón Oliva, F.J.; Giménez Fuentes-Guerra, F.J.; Jiménez Jiménez, F.; López Ros, V. (Coords.), Investigaciones en formación deportiva, Wanceulen, 2013, Sevilla

Castejón Oliva, F.J. (Coord.), Deporte y enseñanza comprensiva, Wanceulen, 2010, Sevilla

Fernández-Río, J.; Calderón, A.; Hortigüela Alcalá, D.; Pérez-Pueyo, A.; Aznar Cebamano, M, Modelos pedagógicos en Educación Física: Consideraciones teórico-prácticas para docentes. Revisión., nº 413, 2016,

Antón García, J.L., Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar., Gymnos, 2001, Madrid

Lasierra, G., 1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano, Paidotribo, 2001, Barcelona

Lasierra, G.; Lavega, P., 1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo, 3, Paidotribo, 2000, Barcelona

Mariot, J, Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas., Agonos, 1995, Lleda

Hernández Moreno, J y otros, La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica, INDE, 2000, Barcelona

Antón, J., Balonmano. Táctica grupal defensiva: concepto, estructura y metodología., Grupo Editorial Universitario., 2002, Granada

Bonnefoy, G., Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo, INDE, 1999, Barcelona

Antón, J., Balonmano. Táctica grupal ofensiva: concepto, estructura y metodología., Gymnos, 1998, Madrid

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., Andebol. 1, O ensino do andebol dos 7 aos 10 anos, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2004, Lisboa

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., Andebol. 2, O ensino do jogo dos 11 aos 14 anos, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2008, Lisboa

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes individuais**

Materia	Fundamentos dos deportes individuais			
Código	P02G050V01304			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Tourinho González, Carlos Francisco Martínez Patiño, María José Zarzosa Alonso, Fernando			
Profesorado	Martínez Patiño, María José Tourinho González, Carlos Francisco Zarzosa Alonso, Fernando			
Correo-e	fzarzosa@uvigo.es tourinog@gmail.com mjpatino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análisis del proceso de enseñanza-aprendizaje de la natación y atletismo			

Competencias

Código	Tipoloxía
CG10 Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.	• saber
CG12 Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber facer
CG13 Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	• Saber estar / ser
CG14 Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.	• saber • Saber estar / ser
CG20 Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	• saber • saber facer
CG23 Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.	• saber • saber facer
CG24 Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• saber • saber facer
CG25 Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	• saber facer • Saber estar / ser
CG26 Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	• saber • Saber estar / ser
CE1 Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas	• saber • saber facer
CE2 Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar	• saber • saber facer
CE3 Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte	• saber • saber facer
CE4 Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar na práctica dos coñecementos adquiridos sobre o ensino do Atletismo e Natación.	CG10 CG12 CG23 CG24 CE1 CE2 CE3

Adquirir actitudes didácticas e pedagóxicas adaptadas á metodoloxía do ensino do atletismo e natación.	CG12 CG20 CG25 CG26 CE2
Ser capaz de realizar programacións de actividades do atletismo e natación.	CG14 CG20 CE1 CE2 CE3 CE4
Localizar a información necesaria nas fontes bibliográficas específicas e xerais relacionadas co atletismo e natación.	CG10 CG14 CG24 CE4
Coñecer e utilizar con precisión a terminoloxía específica propia do noso ámbito nos deportes de atletismo e natación.	CG10 CG14 CG25 CE1 CE3
Analizar de forma crítica as exposicións de diversos autores ou teorías	CG13 CG24 CG25 CG26 CE3

Contidos

Tema

Bloque Temático 1. Fundamentación teórica de la natación y el atletismo. Os catro bloques temáticos teñen o seu desenvolvemento en 9 Unidades didácticas.

Bloque Temático 2. Fundamentos técnico-tácticos y didácticos de la natación y el atletismo. Atletismo:

Bloque Temático 3. Estructura formal y funcional de la natación y el atletismo. UD. I: As carreiras: Presentación da materia. Conceptos básicos da evolución histórica das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Bases estruturais fundamentais da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

Bloque Temático 4. El proceso de iniciación deportiva de la natación y el atletismo.

UD. II: Os saltos: Conceptos básicos da evolución histórica do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Bases estruturais fundamentais da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. III: Os lanzamentos: Conceptos básicos da evolución histórica do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Bases estruturais fundamentais da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. IV: As probas combinadas: Conceptos básicos da evolución histórica das probas combinadas. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das probas combinadas. Conceptos básicos de xogando ao atletismo. Estructuración das prácticas. Sesións prácticas de xogando ao atletismo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27	0	27
Resolución de problemas	1	1	2
Seminario	2	4	6
Traballo tutelado	2	4	6
Prácticas de laboratorio	40	80	120
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Informe de prácticas	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia objeto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	O profesor expoñerá os aspectos básicos da materia
Seminario	Asistencia a actividades formativas fora da uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballo tutelado	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a *tematica da *asignatura e *tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de *natación e *atletismo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumno recibirá atención individualizada no horario de titorías establecido a tal fin durante todo o curso académico. Para as consulta do horario de titorías e o lugar debese consultar a web da Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (http://fcced.uvigo.es/gl/)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	O bloque temático de ATLETISMO será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	25	CG10 CG13 CG14 CG23 CE1 CE2 CE3
Prácticas de laboratorio	En el bloque temático de ATLETISMO, Se evalua en esta metodoloxía las prácticas de la asignatura que serán supervisadas en un exámen práctico de todas o alguna de las prácticas realizadas. Se evaluará con el 50% de la nota final en atletismo la parte práctica	25	CG10 CG12 CG14 CG20 CG24 CG25 CG26 CE2
Traballo tutelado	No bloque de NATACIÓN desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo debere analizar os puntos que se determinen no temario. Se a planificación o permite estes traballos expoñeranse e defendeeran en clase.	25	CG10 CG12 CG14 CG23 CG26 CE1 CE4
Exame de preguntas obxectivas	O bloque temático de NATACIÓN será avaliado cun exame teorico	25	CG10 CG12 CG20 CG24 CG25 CG26 CE2 CE3 CE4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario superar ambos bloques: NATACIÓN Y ATLETISMO para superar la materia. Si se supera la nota de una de las partes (atletismo y natación) se guardará para otras convocatorias

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, Tratado de Natación. De la iniciación al perfeccionamiento (Vol1), 1^a, Paidotribo, 2008, España

Federación Española de Natación, Reglamento de natación, 1^a, Federación Española de Natación, 2005, España

Rius, J., Metodología y Técnicas del Atletismo, 1^a, Paidotribo, 1997, España

Arufe, V.; Martínez-Patiño, M.J. (eds), Tratado de Atletismo en el Siglo XXI (Vol I-II-III), 1^a, ACUGA, 2005, España

Bibliografía Complementaria

Cancela Carral, José M^a; Ramirez Farto, Emerson, La iniciación deportiva: La natación, 1^a, Wanceulen, 2003, España

Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, Tratado de Natación. De perfeccionamiento al Alto rendimiento (Vol2), 1^a, Paidotribo, 2008, España

Franco, Pedro; Navarro, Fernando, Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Ed. Hispano-Europea, 1^a, Hispano-Europea, 1980, España

Hubiche, J.L. Pradet, M, Comprender el Atletismo, 1^a, Inde, 1999, España

Campos Granell, J.; Gallach, J., Técnicas de Atletismo. Manual práctico de enseñanza., 1^a, Ed. Paidotribo, 2004, España

García, J; Durán, A.; Sainz, A.,; Jugando al atletismo, 1^a, Real Federación Española de Atletismo, 2004, España

Hornillos, I., Atletismo, 1^a, Ed. Inde, 2000, España

www.sportprotube.com,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes individuales/P02G050V01907

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II			
Código	P02G050V01401			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Silva Alonso, Telmo García Soidan, José Luís			
Profesorado	García Soidan, José Luís Silva Alonso, Telmo			
Correo-e	telmosilva@edu.xunta.es jlsoidan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	• saber • saber facer
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.	• saber • saber facer
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte	• saber • saber facer
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo	• saber • saber facer
CE13	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde	• saber • saber facer
CE17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.	CG20 CG21 CE3 CE9 CE13 CE17
Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo	CG20 CG21 CE9 CE13 CE17
Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde	CG21 CE3 CE9 CE17
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa	CG20 CG21 CE3 CE13 CE17

Contidos
Tema

1. Adaptacións cardiocirculatorias no exercicio.	Tema 1. Modificacións e Adaptacións cardio-vasculares producidas polo esforzo e o exercicio físico. Tema 2.-Modificacións e adaptacións sanguíneas inducidas polo esforzo e o exercicio físico.
2. Modificacións respiratorias, do equilibrio acedo-base e hidroelectrolíticas no exercicio.	Tema 3. Ventilación, transporte de osíxeno e dióxido de carbono (CO2) en esforzo. Tema 4. Equilibrio ácido--base, Función Renal. Fatiga.
3. Nutrición no exercicio.	Tema 5. A alimentación no deporte. Tema 6. Hidratación, axudas ergoxénicas e dopaxe no deporte.
4. Fisioloxía ambiental e do rendemento físico.	Tema 7. Respostas fisiolóxicas ante distintas situacións ambientais e de rendemento físico.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	27.5	50
Traballo tutelado	0	35	35
Prácticas de laboratorio	30	35	65

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballo tutelado	Titorías obrigatorias individuais e en grupos pequenos. Resolución de exercicios, debates, seminarios, etc. Documentación dos traballos e actividades autónomas do alumno. A cada grupo asignaráselle un traballo relacionado cos contidos da materia, que deberá desenvolver ao longo do cuadrimestre, e presentar o último día de clase. No calendario están sinalados os días dos traballos tutelados.
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios na aula/laboratorio, baixo a dirección do profesor. Aplicación a nivel práctico da teoría nun ámbito do coñecemento nun contexto determinado. Exercicios prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención individual e en pequenos grupos para verificar os coñecementos adquiridos, vía online. Resolución de exercicios, debates, elaboración de traballos, seminarios E orientación sobre os traballos que deben presentar para a súa avaliación. Documentación para os traballos realizados de face á actividade autónoma do alumno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	A avaliación das sesións maxistras realizarase mediante preguntas tipo test de resposta única, sobre tódolos temas recollidos nos contidos da materia. A puntuación total deste apartado será de 6 puntos.	60	CG20 CG21 CE3 CE9 CE13 CE17
Prácticas de laboratorio	* Asistencia ao 80% ou máis das prácticas.... 3 puntos	30	CG21 CE3 CE9 CE13 CE17
Traballo tutelado	**Traballos presentados (3): 1 punto desglosados en: -Traballo 1...0,33 puntos -Traballo 2...0,33 puntos -Traballo 3...0,33 puntos	10	CG20 CG21 CE3 CE13 CE17

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado, independentemente de que asista a clase ou non, ten dereito a ser avaliado.

Para supera-la materia, o alumnado deberá obter 5 puntos ou máis, sumando a parte teórica, a práctica e os traballos.

Para poder realizar o exame teórico, é preciso que o alumnado asistise ó 80% das prácticas.

Cada un dos tres traballos valorarase cos seguintes criterios: a)Presentación correcta; b)Contido axeitado; c)Figuras e taboas pertinentes; d)Referencias bibliográficas dos artigos indexados (mínimo de 4).

A superación das prácticas de Laboratorio gardarase ata a terceira convocatoria. Para o resto de convocatorias rixen os mesmos criterios comentados anteriormente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

William D. Mc Ardle, Fisiología del Ejercicio: Nutrición, Rendimiento y Salud., 8, Lippincott Williams & Wilkins, 2015, USA

Marie Spano, Laura Kruskall, Nutrition for Sport, Exercise & Health., Human Kinetics, 2017, Illinois USA

W. Mc Ardle, Katch, Essentials of exercise physiology, 5, Wolters Kluwer., 2016, Amsterdam

Scott Powers & E. Howley, Fisiología del ejercicio. Teoría y aplicación a la forma física y al rendimiento., 8, Paidotribo, 2014, España

López Chicharro, Fisiología del Entrenamiento Aeróbico., Panamericana, 2013, Madrid

Bibliografía Complementaria

W. Larry Kenney, Jack Wilmore, David Costill, Physiology of Sport and Exercise, 6, Human Kinetics, 2015, Illinois USA

Calderón Montero, Fisiología Humana aplicada a la actividad física., Panamericana, 2012, Madrid

Mora Rodríguez, Ricardo, Fisiología del deporte y el ejercicio: prácticas de campo y laboratorio., Panamericana, 2009, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio I/P02G050V01104

Outros comentarios

Para aprobar a asignatura de Fisioloxía do Exercicio II, o alumnado debe ter superada a asignatura de Fisioloxía do Exercicio I.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión corporal e danza				
Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G050V01402			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Villarino, María de los Ángeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
Correo-e	rfreire@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.	• saber
CG9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.	• saber • saber facer
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber • saber facer
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	• saber • Saber estar / ser
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.	• saber
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.	• saber • saber facer
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• saber facer • Saber estar / ser
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersonal e traballo en equipo.	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
- Coñecer os fundamentos básicos da expresión corporal e da danza.	CG1 CG2 CG9
- Entender a expresión corporal e a danza como medio de comunicación interpersonal.	CG15
- Diferenciar os compoñentes da expresión corporal e a danza e o seu contido educativo.	CG9 CG15
- Ser capaz de planificar e programar actividades de Expresión Corporal e Danza	CG9 CG15
- Buscar información e recursos para actuar ante as dificultades de práctica motriz dos alumnos	CG9 CG12 CG14 CG15
- Ser capaz de planificar para avaliar	CG25
- Favorecer o traballo en equipo	CG13 CG24 CG25
- Fomentar no alumnado actitudes de respecto a diversidade e a interculturalidade	CG15 CG24

Contidos

Tema	
BLOQUE *I. Fundamentos da expresión corporal e da danza	1. A expresión corporal e a danza no contexto *educativo. 1.1. A expresión corporal e a danza nos diferentes *curriculums educativos. 1.2. Obxectivos e bloques de contidos. 1.3. Carácter global e interdisciplinar. 1.4. A expresión corporal e a danza como medio de integración.
BLOQUE *II. Linguaxe corporal e comunicación.	2. Consideracións básicas en torno ao corpo e á comunicación. 2.1. O corpo. 2.2. A linguaxe do corpo.
BLOQUE *III. Aspectos *metodoloxico-didácticos da expresión corporal e da danza.	3. Formulación didáctica da expresión corporal e da danza. 3.1. Orientacións e didáctica da expresión corporal. 3.2. Orientacións e didáctica da danza.
BLOQUE *IV. As dimensións e os compoñentes do movemento creativo.	4.1. Os preliminares. 4.2. A dimensión corporal. 4.3. A toma de conciencia do corpo expresivo. 4.4. A dimensión espacial. 4.5. A dimensión temporal. 4.6. A dimensión dinámica. 4.7. A dimensión extensiva. 4.8. A dimensión *relacional.
BLOQUE *V. Compoñentes da expresión corporal e da danza	5. Presentación e coñecemento do grupo 5.1. O grupo clase ante as actividades de expresión corporal e danza. 5.2. Presentación e coñecemento do grupo. 6. Ritmo 6.1. Ritmos internos e ritmos externos. 6.2. Compoñentes do ritmo desde o punto de vista musical. 6.3. Adaptación do movemento a diferentes ritmos musicais. 6.4. Valoración expresiva do movemento e do ritmo. 7. Espazo. 7.1. Valoración expresiva do espazo. 7.2. Análise dos compoñentes do espazo. 7.3. Tipos de espazos. 7.4. Figuras e volumes. 8. Corpo e movemento. 8.1. Conciencia corporal. 8.2. Corpo anatómico. 8.3. Corpo *comunicativo. 8.4. Corpo expresivo. 9. Os Obxectos en Expresión Corporal e Danza 9.1. Funcións dos materiais. 10. Calidade do Movemento. 10.1. Enerxía do movemento. 10.2. *Dinamoritmos. 10.3. Técnicas de relaxación.
BLOQUE *VI. Técnicas e estilos da expresión corporal e da danza.	11. Danza contemporánea. 11.1. Partes dunha sesión de danza. 11.2. Código de movemento da danza contemporánea. 12. Proceso de composición *coreográfica.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Resolución de problemas	6	12	18
Resolución de problemas de forma autónoma	0	11.75	11.75

Traballo tutelado	0	8	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0.5	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Actividade expositiva por parte do profesorado
Prácticas de laboratorio	Técnicas *grupales participativas. *Vivenciación dos contidos prácticos da materia guiados polas profesoras.
Resolución de problemas	Traballo dirixido polas profesoras. Técnicas *grupales participativas. Exporanse pequenas tarefas e problemas que se resolverán virtualmente mediante a plataforma de *teleformación *Tem@. Ademais realizarase unha coreografía final e traballarase sobre artigos científicos relacionados coa materia e que proporcionarán as profesoras
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo de valoración artística sobre un vídeo e/ou espectáculo en directo.
Traballo tutelado	Técnicas *grupales participativas. Todos os traballos necesarios para a superación da materia serán tutelados no seu transcurso, ben de maneira presencial cando se resolvan deste xeito; ben de maneira virtual. Con esta metodoloxía tamén se resolverá a avaliación do alumnado tanto teórica coa realización dun mapa conceptual como *práctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo tutelado	Ao longo da materia, o alumnado realizará un mapa conceptual que terá como apoio dous tipos de accións: por unha banda sesións específicas nas que as profesoras darán feedback sobre o proceso de construción do mimo, e que serán de carácter presencial. Doutra banda, 1 tutoría específica ao mes na que en grupos reducidos tratarase o mapa conceptual.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realizará labores de documentación para o mapa conceptual e para o libreto da representación coreográfica. En todo momento o apoio realizarase, ben vía presencial (tutorías), ben vía virtual (Tem@).

Probas

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo	Á hora de elaborar a coreografía o alumnado disporá durante as sesións prácticas, das dúas profesoras da materia para poder preguntar, valorar e discutir o traballo realizado. Así mesmo, durante as tutorías dese período, a temática relacionada coas coreografías prácticas terá preferencia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Elaboración dun mapa conceptual dos contidos da materia que se elaborará ao longo do curso e que se defenderá mediante exposición oral ao finalizar os contidos	50	CG1 CG2 CG9 CG12 CG14
Resolución de problemas	Neste apartado valorarase a participación do alumnado en diferentes problemas e exercicios que se expoñan ao longo do curso. Particularmente valorarase a participación no día da danza	10	CG13 CG15 CG25

Traballo	Neste apartado valoraremos o proceso de construción *coreográfica e o resultado da mesma. Ponderarase neste apartado o proceso cun 80% e o resultado cun 20%. O proceso controlarase coa elaboración, por parte do profesorado, dun diario individualizado de cada grupo, das sesións desenvolvidas para a elaboración da coreografía. No caso de que o alumnado non participase no 80% das sesións de docencia, non poderá optar pola elaboración da coreografía e deberá realizar unha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística ou de Danza seguindo o guión proporcionado polas profesoras	40	CG13 CG15 CG24 CG25
----------	--	----	------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación desenvolverase en dúas posibilidades en función da asistencia a clase. Si o alumnado agarraches a máis do 80% das sesións, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + valoración do proceso de elaboración da coreografía (40%) + participación no día da danza (10%) ; a condición de que se supere o 50% de cada unha das partes. Si o alumnado non supera o 80% de asistencia ás clases, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + participación no día da danza (10%) + realización dunha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística e/ou Danza (40%). Para poder facer o cálculo final será necesario superar o 50% de cada unha das partes. O non cumprimento da *presencialidad ao 80% das sesións non permitirá participar no proceso de construción *coreográfica. Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda edición da convocatoria; é dicir, na convocatoria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só presentarán aquelas que non superaron. Por tanto, para as demais convocatorias, o alumnado deberá concorrer a unha proba escrita de pregunta curta para superar a materia.No caso da resolución de problemas e/ou exercicios de ou carácter voluntario. A realización correcta dos mesmos repercutirá positivamente na cualificación final do alumnado. Isto é: unha vez superada a materia, o profesorado valorará o número de tarefas voluntarias resoltas positivamente e incrementará a cualificación final de maneira que o alumno recibirá 0.1 puntos máis por cada tarefa resolta correctamente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Sefchovich, G., Expresión corporal y creatividad, 2005, Trillas. Eduforma
- Learreta Ramos, B.; Ruano Arriaga, K. y Sierra Zamorano, M.A., Didáctica de la expresión corporal: talleres monográficos, 2006, Inde
- Martínez López, E., Ritmo y expresión corporal mediante coreografías, 2006, Paidotribo
- Motos Teruel, T., Prácticas de la expresión corporal, 2007, Ñaque
- Trias, N.; Pérez, S. y Araújo, J., Juegos de música y expresión corporal, 2007, Parramón
- Chazín, S.M., Juegos de expresión corporal para niños, 2007, CCS
- Montesinos Ayala, D., La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo, 2004, Inde
- Markessinis, A., Historia de la Danza desde sus orígenes, 1995, Librerías Deportivas Esteban Sanz Martier, S.L.
- Castañer, M. y Camerino, O., Unidades didácticas para primaria I. Bailando en la escuela. El cuerpo expresivo. Material alternativo y percepción, 1992, Inde
- Ortiz Camacho, M.M., Expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física, 2002, Granada. Grupo Editorial Universitario
- García Ruso, H., La danza en la escuela, 1997, Inde
- Motos Teruel, T., Iniciación a la expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física, 1983, Editorial humanitas
- Learreta Ramos, B., Los contenidos de la expresión corporal, 2005, Inde
- Santiago Martínez, P., Expresión corporal y comunicación: teoría y práctica de un programa, 2004, Amarú
- Kalmar, D., ¿Qué es la expresión corporal?: a partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe, 2005, Lumen
- Viti, E., la danza per i Bambini: metodologia della danza educativa, 2006, Gremese
- Recca, M., ¿Qué es la danza-movimiento terapia?: el cuerpo en danza, 2005, Lumen
- Abad Carlés, A., Historia del ballet y la danza moderna, 2004, Alianza Editorial D.L.
- Castañer, M., Expresión corporal y danza, 2000, Inde
- Castañer, M.; Grasso, A.; López Villar, C.; MATEu, M.; Motos, T.; Sánchez, R., La inteligencia COrporal en la Escuela. Análisis y Propuestas, 2006, GRAO

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos deportes colectivos II				
Materia	Fundamentos dos deportes colectivos II			
Código	P02G050V01403			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Tourino González, Carlos Francisco Lago Peñas, Carlos			
Profesorado	Lago Peñas, Carlos Tourino González, Carlos Francisco			
Correo-e	tourinog@gmail.com clagop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.	• saber
CG11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• saber
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber facer
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.	• saber
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.	• saber facer
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	• saber
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.	• saber facer
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• Saber estar / ser
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	• Saber estar / ser
CE5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar	• saber
CE6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte	• saber
CE12	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo, adecuado para cada tipo de actividade de adestramento deportivo	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aprender a deseñar plan, exercicios e tarefas para a aprendizaxe de deporte	CG11 CG12 CG20 CG23 CG26 CE5 CE6 CE12

Dominar os fundamentos do deporte	CG1 CG3 CG15 CG16
aprender a observar o deporte e identificar os aspectos fundamentais e detectar erros e posibles mellhores	CG3 CG12 CG16 CG23 CG24 CG26

Contidos

Tema	
TEMA 1. Fundamentación teórica do fútbol e o voleibol	1 Orixe e evolución do xogo do Fútbol como deporte: aproximación conceptual.
TEMA 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do fútbol e voleibol	2. O reglamento.
TEMA 3 Estructura formal e funcional do fútbol e voleibol	3. Valores educativos do deporte: o Fútbol.
TEMA 4 O proceso de iniciación deportiva ao fútbol e voleibol	4. Estructura sistémica do fútbol. Bases estruturales e funcionales do xogo. 5. O Sistema Deportista (SD) na iniciación. 6. Fases no ensino do Fútbol. 7. As estratexias metodolóxicas no ensino do Fútbol 8. A construción de tarefas no ensino do Fútbol. 9. A sesión. 10. Historia, reglamento e aspectos configuradores do Voleibol. 11. Elementos técnicos básicos. 12. Elementos técnico- tácticos. 13. Táctica Colectiva. 14. Adestramento do Voleibol. 15. Metodoloxía de ensino de Voleibol. 16. O *Voleibol no contexto escolar. 17. Outras maneiras de xogar ao voleibol

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	6	30	36
Prácticas autónomas a través de TIC	4	30	34
Resolución de problemas	10	46	56
Lección maxistral	33	0	33
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	16	20
Traballo	2	20	22
Práctica de laboratorio	12	0	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de exercicios baixo a dirección do docente
Prácticas autónomas a través de TIC	Documentación dos traballos realizados. Preparación de avaliacións
Resolución de problemas	Resolución de exercicios
Lección maxistral	Actividades expositivas do profesor

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Respostarase ós estudantes a suas preguntas, de maneira adecuada na clase e de modo mais profundo no horario de tutoría se fose preciso

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Fútbol: O exame consistirá na resposta a preguntas teórico-prácticas	Fútbol 80	CG1 CG12 CG15 CG23 CG24 CE5 CE6 CE12
Traballo	Fútbol: En Grupos de 4 alumnos/as elaboraránse e impartirán un total de 5 sesións prácticas sobre os contidos presentados nas clases teóricas. Voleibol: en grupos de 2-4 alumnos se elaboran 2-4 sesións e impartirse 1 sesión práctica sobre os contidos presentados nas clases teóricas o realizarase un examen práctico (escrito).	Fútbol 10 y Voleibol 40	CG15 CG16 CG23 CG26 CE5 CE6 CE12
Práctica de laboratorio	A asistencia será obrigatoria para superar a asignatura. Ademais se avaliará a participación activa do alumnado.	Voleibol 10	CG3 CG12 CG16 CG20 CG26
Resolución de problemas e/ou exercicios	Voleibol: 4 preguntas de resposta curta	Voleibol 20	CG1 CG12 CG24 CG26
Exame de preguntas obxectivas	Voleibol: 30 preguntas tipo test	Voleibol 30	CG11 CG12 CG15

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Voleibol e Fútbol. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

Na segunda convocatoria non se valorará a asistencia ás clases nin os traballos e proxectos. A cualificación final será no caso da parte de Fútbol a partir da avaliación do exame na aula.

Na segunda convocatoria en voleibol, se valorará do mesmo xeito que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Wise, M., Voleibol: entrenamiento de la técnica y la táctica, Hispano-Europea, 2003

Damas Arroyo, La Enseñanza del voleibol en las escuelas deportivas de iniciación, Gymnos, 2002

Pimenov, Mikhail Pavlovich, Voleibol : aprender y progresar : (más de 500 ejercicios del servicio, pase, remate y bloqueo), Paidotribo, 2001

Varios, Reglamento de voleibol : reglamento oficial e internacional, Flash, 1995

Lucas, Jeff, El voleibol : iniciación y perfeccionamiento, Paidotribo, 1996

Bachmann, Edi, 1000 ejercicios y juegos de voleibol y minivolei, Hispano-Europea, 1995

Moras, Gerard, La Preparación integral en el voleibol : 1000 ejercicios y juegos, Paidotribo, 1994

Lago, C., La enseñanza del Fútbol en la Edad Escolar, 1ª ed., Wanceulen, 2002, Sevilla

Riera, Joan, Habilidades en el deporte, 1ª ed., INDE, 2005, Barcelona

Marí, Pep, Liderar equipos campeones, 1ª ed, Plataforma, 2017, Barcelona

Casais, Luis; Lago, Carlos y Dominguez, Eduardo, Fútbol Base. Entrenamiento en categorías de formación. Vol. 1 y 2., 1º ed, MCSports, 2009, Vigo

Durand, Marc, El niño y el deporte, 1ª ed, Paidós, 1988, Barcelona

Castelo, Jorge, Fútbol. Estructura y dinámica del juego, 1ª ed, INDE, 1999, Barcelona

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes ximnásticos**

Materia	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Código	P02G050V01404			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda			
Correo-e	agyra@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os deportes ximnásticos son aqueles incluídos na Federación Internacional de Ximnasia. Nesta materia abordarase os fundamentos técnicos e didácticos destes deportes de forma pormenorizada en dous grandes bloques: 1. Habilidades Rítmico-Expresivas. Ximnasia Aeróbica, Ximnasia Rítmica e Ximnasia para Todos. 2. Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Ximnasia Artística, Ximnasia Acrobática e Trampolín			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.	• saber • saber facer
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.	• saber • saber facer
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	• saber facer
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	• saber facer • Saber estar / ser
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.	• saber • saber facer
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.	• saber • saber facer
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.	• saber • saber facer
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.	• saber • saber facer
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	• saber • saber facer
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.	• saber facer
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	• saber facer • Saber estar / ser
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	• saber facer • Saber estar / ser
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades manipulativas, habilidades coreográficas, etc.	CG7 CG10 CG14

Saber cales son as características e demandas fundamentais para a aprendizaxe das habilidades específicas dos deportes ximnásticos.	CG7 CG10 CG14 CG26
Comprender os diferentes ámbitos de aplicación dos deportes ximnásticos e coñecer os obxectivos e metodoloxías adecuadas a cada contexto.	CG15 CG24
Dispor dos fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.	CG10 CG15 CG18
Utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que permitan ao alumnado intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva, en relación ás habilidades ximnásticas.	CG10 CG14 CG15 CG18 CG20 CG23
Adquirir os coñecementos de desenvolvemento da condición física específica, adaptada ás actividades ximnástico-acrobáticas, así como asociar estas con o desenvolvemento das capacidades psicomotoras.	CG10 CG12 CG16 CG18 CG20
Dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	CG10 CG13 CG20 CG23
Aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos (establecemento de obxectivos, feedback, reforzos, etc.) para mellorar movementos técnicos destes deportes.	CG13 CG15 CG16 CG24 CG25
Aceptar as actividades ximnástico-acrobáticas para que os futuros docentes transmítanas e desenvolvan no uso da súa liberdade profesional.	CG13 CG24
Deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corrixir modelos de execución propios destes deportes	CG10 CG12 CG15 CG16
Experimentar e desenvolver habilidades de carácter coreográfico, tanto de tipo individual como colectivas, favorecendo a capacidade do alumnado para a elaboración de producións creativas mediante o encadenamento das habilidades desenvolvidas na materia.	CG10 CG25 CG26

Contidos

Tema	
Bloque 1. Fundamentación teórica dos deportes ximnásticos	Tema 1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Características esenciais das actividades ximnásticas desde diferentes campos de aplicación. 1.2. Clasificación das actividades e deportes ximnásticos. Tema 2. Antecedentes históricos e organismos que regulan os deportes ximnásticos. 2.1. Orixe e antecedentes históricos da actividade ximnástica. Tema 3. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos.

<p>Bloque 2. Fundamentos técnicos, artísticos e didácticos dos deportes ximnásticos: Habilidades rítmico-expresivas e Habilidades ximnástico-acrobáticas.</p>	<p>BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. XIMNASIA RÍTMICA Tema 1. As habilidades da Ximnasia Rítmica no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Concepto e preliminares. 1.2. Habilidades técnicas corporais. 1.3. Habilidades técnicas manipulativas.</p> <p>BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO. Tema 1. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos de nivel escolar (pre-acrobáticos). 1.1. Rodamientos. 1.2. Equilibrios ximnásticos. 1.3. Saltos de plinto. 1.4. Familiarización co minitramp.</p> <p>Tema 2. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos acrobáticos de chan. 2.1. Saltos adiante e laterais con impulso dunha perna e apoio intermedio. 2.2. Saltos de volteo libre completo con impulso de ambas as pernas. 2.3. Saltos atrás con impulso de ambas as pernas e apoio de mans intermedio.</p>
<p>Bloque 3. Estrutura formal e funcional dos deportes ximnásticos</p>	<p>BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. A. XIMNASIA AERÓBICA Tema 1. Taxonomía das accións motrices da Ximnasia Aeróbica 1.1. Habilidades de Forza Dinámica 1.2. Habilidades de Forza Estática 1.3. Habilidades de Saltos 1.4. Habilidades de Flexibilidade e Equilibrio.</p> <p>B. XIMNASIA RÍTMICA. Tema 1. Elementos definitorios da Ximnasia Rítmica. 1.1. Continuidade das accións. 1.2. Globalidad das accións. 1.3. Diálogo cos aparellos. 1.4. Ritmo. 1.5. Espazo. 1.6. Expresividade. 1.7. Creatividade. 1.8. Variedade.</p> <p>Tema 2. Principios manipulativos dos aparellos.</p> <p>BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO Tema 3. Estrutura espacial dos movementos ximnásticos. 3.1. Organización espacial. 3.2. As traxectorias. 3.3. Rodamientos. 3.4. Grupos estruturais.</p> <p>Tema 4. Características dinámicas dos movementos ximnásticos. 4.1. Características de inercia. 4.2. Características de forzas. 4.3. Características de enerxía</p> <p>Tema 5. Equilibrio corporal. 5.1. Tipos de equilibrio. 5.2. Factores que interveñen no equilibrio. 5.3. A defensa do equilibrio ximnástico.</p> <p>Tema 6. As capacidades físicas nos deportes ximnásticos. 6.1. Capacidades perceptivo-motrices. 6.2. Capacidades condicionais. 6.3. Elección de ximnastas.</p>

Bloque 4.
 Proceso de iniciación deportiva dos deportes ximnásticos: rítmico-expresivos e acrobáticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.

- 1.1. Elementos craves da música
- 1.2. A iniciación a través do xogo da Ximnasia Aeróbica.
- 1.3. Os pasos básicos como soporte dos deseños coreográficos.
- 1.4. As opcións coreográficas en Ximnasia Aeróbica.

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. A danza como a base das habilidades técnicas corporais.

- 1.1. Posición corporal básica.
- 1.2. Elementos da danza: pliés, jettes, relevés.

Tema 2. As habilidades corporais de equilibrio.

- 2.1. Descrición.
- 2.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 2.3. Erros típicos.
- 2.4. Progresión metodolóxica.

Tema 3. As habilidades corporais de xiro.

- 3.1. Descrición.
- 3.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 3.3. Erros típicos.
- 3.4. Progresión metodolóxica.

Tema 4. As habilidades corporais de salto.

- 4.1. Descrición.
- 4.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 4.3. Erros típicos.
- 4.4. Progresión metodolóxica.

Tema 5. As habilidades manipulativas dos aparellos de ximnasia rítmica.

- 5.1. Habilidades manipulativas comúns.
- 5.2. Habilidades manipulativas específicas.

Tema 6. O compoñente artístico da ximnasia rítmica.

- 6.1. Música.
- 6.2. Coreografía.

Tema 7. Os elementos coreográficos da Ximnasia Rítmica.

- 7.1. Os intercambios.
- 7.2. As colaboracións
- 7.3. A organización do traballo colectivo.

Tema 8. O proceso compositivo nos deportes ximnásticos.

- 8.1. Fases do proceso compositivo
- 8.2. Exposición do exercicio ximnástico creado
- 8.3. Avaliación do exercicio ximnástico.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO.

Tema 7. A Ximnasia Acrobática no ámbito educativo.

- 7.1. As presas de mans.
- 7.2. Diferentes roles do alumnado.
- 7.3. As asistencias e axudas manuais
- 7.4. Organización e medidas metódicas nas fases estruturais das formacións grupais (figuras e pirámides).

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	41	41	82
Resolución de problemas de forma autónoma	4	8	12
Traballo tutelado	0	10	10
Presentación	0	2	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	2	2
Exame de preguntas obxectivas	0	2	2

Práctica de laboratorio	0	3	3
Traballo	0	22	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistrais utilizaranse para a explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios persoais e audiovisuais. Realizaranse con todo o grupo.
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia procedimental). No entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar.
Resolución de problemas de forma autónoma	- Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia. - Traballarase a avaliación técnica e a composición dos deportes ximnásticos mediante a análise de exercicios en vídeo.
Traballo tutelado	Os traballos tutelados realizaranse en grupo
Presentación	- Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición con soporte audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Orientación ao alumno/a sobre os traballos a realizar. Resolución de dúbidas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia do alumnado. Desenvolvemento e posta en práctica dunha progresión metodolóxica dos elementos ximnásticos traballados ao longo das sesións.	Unha avaliación deste apartado levará a cabo polas persoas que non asistan ao 80 por cento de ditas prácticas. Será esencial para facer media coas outras partes avaliadas.	CG10 CG12 CG15 CG16 CG20 CG24
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración dunha coreografía final, presentación e exposición das sesións traballadas na práctica.	15	CG13 CG24 CG25
Resolución de problemas e/ou exercicios	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	40	CG10 CG14 CG15
Práctica de laboratorio	- Realización dunha coreografía de forma grupal. - Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas.	20	CG18 CG20 CG25
Exame de preguntas obxectivas	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	10	CG10 CG14
Traballo	Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado.	15	CG10 CG12 CG13 CG14 CG25

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación tentará recoller e valorar todos aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto ao campo conceptual, procedimental, actitudinal e relacional. Está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe.

A CUALIFICACIÓN FINAL da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos/as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Si o alumno/a realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron.

Para as demais convocatorias, o alumno/a deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba practica de execución metolóxica dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso.

A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESO DE AVALIACIÓN:

- A asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (80% das horas totais da materia, non sesións) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática).

- Os alumnos que participen activamente, como mínimo, ao 80% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

- Os alumnos que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo ao 80% das sesións, deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Este aspecto é tido en conta igualmente para os que non asisten ao mínimo esixido das sesións prácticas.

O alumnado discapacitado para a práctica motriz, poderá solicitar a adaptación das tarefas motrices a realizar nas sesións e nas probas de avaliación, no grao que as competencias da materia permítano. Aos incapacitados temporalmente para a práctica deportiva, a avaliación das probas prácticas de execución ximnástica realizaráselle cando a súa incapacidade temporal permítallo e no caso do bloque de habilidades rítmico-expresivas realizarase a través do visionado de vídeos.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS

- A falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun exame práctico de ensino metodolóxico dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu.

BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS

-Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo. En caso de que isto suceda, a avaliación dos contidos prácticos realizarase mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo. Do consinto modo, si unha persoa atópase incapacitada temporalmente para a realización das probas prácticas, poderá examinarse mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Knirsch, K, Manual de Gimnasia Artística, Ed. Esteban Sanz, Madrid, 1974,

SÁEZ PASTOR, F., Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica., Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 2003,

SAEZ PASTOR, F., Habilidades Gimnástico-Acrobáticas. Método de Enseñanza., Ed. Esteban Sanz, Madrid., 2015,

SMITH, T., Biomecánica y gimnasia., Ed. Paidotribo. Barcelona, 1984,

ESTAPÉ, E., LÓPEZ, M. y GRANDE, I., Las Habilidades Gimnásticas y Acrobáticas en el Ámbito Escolar., Ed. Inde. Barcelona, 1999,

JUNYENT, V. y MONTILLA, M, 1023 ejercicios y juegos de equilibrios y acrobacias gimnásticas., Ed. Paidotribo. Barcelona, 2000,

Bibliografía Complementaria

Albadalejo, L, Aerobic para Todos, 1996, Gymnos

Canalda, A., Gimnasia rítmica Deportiva. teoría y práctica, 1998, Paidotribo

Cassagne, M., Gymnastique Rythmique Sportive, 1990, Amphora

Ereño, C., Iniciación a la gimnasia rítmica deportiva: principios metodológicos y formas de desarrollo de la creatividad motriz, 1993, Perspectivas de la Actividad Física y el Deporte:

Fernández, A., Gimnasia RítmicaDeportiva. Fundamentos, 1989, Federación Española de Gimnasia

Fernández, A., Gimnasia Rítmica, 1991, Comité Olímpico Español

Gaio, R., Ginástica Rítmica Desportiva "Popular": Uma proposta educacional, 1996, Robe Editorial

Gutiérrez, A. y Vernetta, M, Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego, 2007, Kronos VI, Nº 11, 39-52

Liarte, T. y Nonell, R., Diver-Fit. Aaerobic y fitness para niños y adolescentes, 1998, Inde

Lisitskaya, T., Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento, 1995, Paidotribo

Martínez, A., La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz, 1992, Diputación de Ourense

Martínez, A., La gimnasia rítmica. Metodología, 1992, Federación Galega de Ximnasia

Martínez, A., Dimensión Artística de la Gimnasia Rítmica, 1997, No publicada

Martínez, A., Fundamentación coreográfica de la gimnasia rítmica deportiva: calidad técnica y expresiva del movimiento y su estrecha relación con la música, 1998, Revista de Entrenamiento Deportivo, (12)3, 27-32

Martínez, A., Aproxiamción al deporte a través de los principios artísticos: ceatividad, expresión y estética, 1999, Apunts de Educación Física y deportes, 58, 88-92

Martínez, A. y Díaz, M.P., Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz, 2002, Deporte y creatividad. Fundamentación, evaluación

Mendizábal, S. y Mendizábal, I., Iniciación a la Gimnasia Rítmica I, 1985, Gymnos

Quintana, A., Ritmo Y Educación Física, 1997, Gymnos

Sierra, E., Actividades Gimnásticas: Gimnasia Rítmica Deportiva, 1993, Cuadernos Técnico Pedagógicos. INEF Galicia. Unive

Sánchez, D., Bases para la enseñanza del Aeróbic, 1999, Gymnos

Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., Unidades Didacticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos., 2000, Inde

Vernetta, M.;López, J. y Panadero, F., El Acrosport en la escuela., 2001, Inde

Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego., 2003, Educación Física y Deportes. Revista digital www.e

Viciana, V. y Arteaga, M., Las actividades coreográficas en la escuela. Barcelona. Ed. Inde., 1997, Inde

MANONI, A, Biomecánica e dividione strutturale della ginnasia artística., Ed. Societá Stampa Sportica.Roma, 1993,

SÁNCHEZ BAÑUELOS, F., Bases para una didáctica de la Educación Física, Ed. Gymnos. Madrid, 1989,

SMLEUSKIY y GASVERDOUSKIY, ratado General de Gimnasia Artística Deportiva, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993,

STILL, C., Manual de gimnasia artística femenina., Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993,

AGUADO JODAR, J, Eficacia y técnica deportiva., Ed. Inde. Barcelona, 1993,

AGOSTI, L, Gimnasia Educativa., Ed. Edisa S.A. Madrid, 1974,

ANDERSON, B., Stretching., Ed. Integral. Barcelona, 1984,

BÄUMLER y SCHNEIDER, Biomecánica deportiva., Ed. Martínez Roca. Barcelona., 1989,

BOURGEOIS, M., Didáctica de la Gimnasia, Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 1999,

BRIDOUX, A., Gymnastisque Sportive. Son enseignement en milieu scolaire., Ed. Amphora. Paris, 1991,

CARRASCO, R., Cahiers techniques de l´entraîneur., Ed. Vigot. París, 1981,

CARTONI, A. C. y PUTZU, D., Ginnastica Artistica Femminile., Edi. Ermes. Milan, 1990,

GINES SIU, J., Cama elástica, Ed.Alhambra, 1987,

HINAUL, K., Introducción a la biomecánica, Ed. Jims., Barcelona, 1982,

LANGLADE, A y REY de L., N., Teoría general de la gimnasia., Ed.: Stadium. Buenos Aires, 1986,

LEGUET, J., ctions motrices en gymnastique sportive., Ed. Vigot. Paris, 1985,

LLOYD R., Manual de entrenamiento de gimnasia deportiva., Ed. Paidotribo, Barcelona, 1993,

LÓPEZ BEDOYA, J., VERNETTA, M. Y MORENILLA, L., Indicadores para la detección de talentos deportivos., MEC/CSD. Madrid, 1995,

MOSSTON, M. y ASHWORTH, S., La Enseñanza de la Educación Física., Ed.: Hispano Europea. Barcelona, 1993,

MONTICELLI, M., Il mini trampolino elástico in ginnasia artística, Ed. Societá Stampa Sportiva. Roma, 1984,

PILA TELEÑA, A, Educación Físico Deportiva, enseñanza-aprendizaje., Ed. Pila Teleña. Madrid, 1983,

SPNING y otros., Stretching., Ed. Hispano Europea, 1992,

SÖLVEBORN, Even-A., Stretching., Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1989,

UKRAN, M.L., Gimnasia Deportiva., Ed. Acribia, Zaragoza, 1978,

Sáez, P. y Gutiérrez, A., La génesis de las rotaciones gimnásticas I, VI,12(4-11), 2007, Revista kronos

Sáez, P. y Gutiérrez, A., La genesis de las rotaciones gimnásticas II. Rotaciones generadas en vuelo., VII,13(52-62), 2008, Revista Kronos

Fernández Rodríguez, R, Efecto comparativo de diferentes minicircuitos en el aprendizaje de habilidades gimnásticas aeróbicas, 2012, Universidade Vigo

Abeal Filgueira, R., Influencia del feedback audiovisual en la autoevaluación de la gimnasia acrobática en el ámbito escolar, 2015, Universidade Vigo

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Expresión corporal e danza/P02G050V01402